

Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om ändring i diskrimineringslagen. Ändringen innebär att även företag som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare ska omfattas av förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet, om företaget i sin näringsverksamhet tillhandahåller varor och tjänster till allmänheten.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 maj 2018.

Med delvis bifall till en följdmotion föreslår utskottet ett tillkännagivande om att regeringen bör utvärdera det utvidgade skyddet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns tre reservationer (M, SD, C).

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:220 Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Sju yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet.....	5
Utvärdering av det utvidgade skyddet	9
Varaktighetsrekvisitet i skälighetsbedömningen	10
Reservationer	11
1. Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet, punkt 1 (M, C).....	11
2. Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet, punkt 1 (SD)	12
3. Varaktighetsrekvisitet i skälighetsbedömningen, punkt 3 (SD).....	13
Särskilt yttrande	15
Varaktighetsrekvisitet i skälighetsbedömningen, punkt 3 (V).....	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Propositionen	16
Följdmotionerna	16
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	17

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i diskrimineringslagen (2008:567).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:220 och avslår motionerna

2017/18:294 av Annika Qarlssoon och Fredrik Christensson (båda C) yrkandena 1 och 2,

2017/18:307 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) och

2017/18:358 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (M, C)

Reservation 2 (SD)

2. Utvärdering av det utvidgade skyddet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör utvärdera det utvidgade skyddet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motion

2017/18:342 av Désirée Pethrus (KD).

3. Varaktighetsrekvisitet i skälighetsbedömningen

Riksdagen avslår motion

2017/18:358 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 3 (SD)

Stockholm den 26 oktober 2017

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Annelie Karlsson (S), Jessika Roswall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Jan Ericson (M), Christian Holm Barenfeld (M), Eva-Lena Jansson (S), Magnus Persson (SD), Fredrik Malm (L), Ali Esbati (V), Désirée Pethrus (KD), Helén Pettersson i Umeå (S), Erik Andersson (M), Serkan Köse (S), Johanna Jönsson (C) och Rickard Persson (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Den 1 januari 2015 infördes i diskrimineringslagen (2008:567) bristande tillgänglighet som en ny form av diskriminering (prop. 2013/14:198, bet. 2013/14:AU8, rskr. 2013/14:367). Inom Regeringskansliet utarbetades därefter departementspromemorian Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet (Ds 2016:26). Promemorian har remissbehandlats.

Lagrådet har yttrat sig över regeringens lagförslag och hade inte något att invända mot det.

Utöver regeringens proposition 2016/17:220 behandlar utskottet i detta betänkande sju yrkanden i följdmotioner.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i diskrimineringslagen och avslår tre motionsyrkanden om avslag på propositionen och två motionsyrkanden med tillkännagivanden om utredningsåtgärder.

Jämför reservation 1 (M, C) och 2 (SD).

Bakgrund

Bristande tillgänglighet infördes som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen den 1 januari 2015 (prop. 2013/14:198, bet. 2013/14:AU8, rskr. 2013/14:367). Diskrimineringsförbudet gäller inom samhällsområdena arbetsliv, utbildning, arbetsmarknadspolitisk verksamhet och arbetsförmedling utan offentligt uppdrag, start eller bedrivande av näringsverksamhet, yrkesbehörighet, medlemskap i vissa organisationer, tillhandahållande av varor och tjänster förutom tillhandahållande av bostäder, allmän sammankomst, offentlig tillställning, hälso- och sjukvården, socialtjänsten, socialförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen, statligt studie-stöd, värn- och civilplikt samt offentlig anställning.

Det finns vissa undantag från förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet, däribland ett för företaget som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare och som i sin verksamhet tillhandahåller varor och tjänster. Som skäl för detta undantag anförde regeringen dels det som riksdagen uttalat om att beakta förutsättningarna för näringslivets utveckling i det tillkännagivande som riksdagen riktade till regeringen i juni 2012 om att skyndsamt återkomma med ett lagförslag om förbud mot diskriminering på grund av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning (bet. 2011/12:AU11 s. 25 f., rskr. 2011/12:267), dels regeringens arbete med att förenkla för företag genom att minska deras administrativa bördor (se prop. 2013/14:198 s. 95).

Propositionen

Regeringen föreslår att undantaget från förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet inom området varor och tjänster för företag som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare ska tas bort.

Regeringen anför att eftersom de företag som omfattas av undantaget ofta är sådana företag som många människor möter i sin vardag innebär det att

personer med funktionsnedsättning ofta riskerar att utestängas från att kunna ta del av varor och tjänster. Regeringen anser därför att det är angeläget att små företag också omfattas av förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet. Vidare anför regeringen att förslaget innebär att personer med funktionsnedsättning får ett ökat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet i det enskilda fallet, med ökad tillgång till rättsmedel och därmed ökade möjligheter till upprättelse.

Förslaget innebär att även de mindre företag som har omfattats av undantaget kommer att behöva vidta skäligen åtgärder för tillgänglighet. För att förbudet ska vara tillämpligt krävs att förutsättningarna i 1 kap. 4 § 3 diskrimineringslagen är uppfyllda. En första förutsättning är att någon enskild person med en funktionsnedsättning missgynnas. En ytterligare förutsättning är att verksamhetsutövaren inte har vidtagit tillgänglighetsskapande åtgärder. Vidare krävs att kriteriet jämförbar situation är uppfyllt. Det innebär att en jämförelse ska göras mellan situationen för en person med en funktionsnedsättning och situationen för andra som saknar den aktuella funktionsnedsättningen. För att en rättvisande jämförelse ska kunna göras måste de personer som jämförs befinna sig i en jämförbar situation. Om det i det enskilda fallet kan anses rimligt och naturligt att olika individer behandlas lika befinner sig dessa i en jämförbar situation. Innebörden av dessa förutsättningar för diskrimineringsförbudets tillämplighet utvecklas närmare i propositionen Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering (prop. 2013/14:198 s. 125 f.).

Om förutsättningarna missgynnande, underlåtenhet och jämförbar situation är uppfyllda innebär förslaget att det inom området varor och tjänster även för företag som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare kommer att finnas krav på att genomföra skäligen åtgärder. De åtgärder för tillgänglighet som krävs är alltså de som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde samt andra omständigheter av betydelse. Innebörden av skälighetsbedömningen utvecklas närmare i propositionen Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering (prop. 2013/14:198 s. 127 f.). Vilka åtgärder som är skäligen får avgöras genom en helhetsbedömning i varje enskilt fall.

Förarbetsuttalandena i propositionen Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering (prop. 2013/14:198) kommer enligt regeringen att gälla även för de mindre företag som tillhandahåller varor och tjänster och som enligt förslaget ska omfattas av förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Regeringen föreslår att ändringen i diskrimineringslagen ska träda i kraft den 1 maj 2018.

Motionerna

Moderaterna yrkar i motion 2017/18:307 av Elisabeth Svantesson m.fl. att riksdagen ska avslå propositionen. Moderaterna anser att ett borttagande av det aktuella undantaget, utan en föregående konsekvensanalys och analys av om förändringen leder till ökad tillgänglighet, är ansvarslost då det riskerar att leda till ökade kostnader och försämrade förutsättningar för små företag.

Sverigedemokraterna yrkar i motion 2017/18:358 av Paula Bieler m.fl. att riksdagen ska avslå propositionen (yrkande 1). Sverigedemokraterna anser att samtliga företag på sikt bör omfattas, men att det först måste utredas vilka effekter ett avskaffande får för företagen. Partiet vill därför att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande till regeringen om att utreda effekterna av att låta mindre företag omfattas av lagstiftningen (yrkande 2). I denna utredning bör också ingå att se över eventuella åtgärder som kan underlätta för företag att göra nödvändiga anpassningar.

Centerpartiet yrkar i motion 2017/18:294 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson att riksdagen ska avslå propositionen (yrkande 1). Tillgängligheten är något som enligt Centerpartiet ska omfatta även mindre företag på sikt, men innan en förändring av denna typ genomförs måste vi känna till vilka konsekvenser det får för företag, anställda och personer med funktionsnedsättning. Centerpartiet vill därför att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande till regeringen om att analysera vilka konsekvenser ett utvidgat skydd mot diskriminering skulle få för företag med färre än tio anställda (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Åtgärder som syftar till att förebygga och motverka diskriminering är grundläggande för att människors lika värde ska respekteras. I likhet med vad regeringen anför i propositionen anser utskottet att skyddet mot diskriminering bör vara starkt, heltäckande och i princip lika oavsett diskrimineringsgrund, dock med beaktande av de speciella förutsättningar som gäller för olika samhällsområden.

När det gäller skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet kan konstateras att företag med färre än tio arbetstagare utgör den stora delen av företag inom området varor och tjänster och är sådana som många människor möter i sin vardag, t.ex. för att handla, besöka frisören eller gå på restaurang. I likhet med regeringen anser utskottet därför att det är angeläget att utvidga förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet till att även omfatta företag med färre än tio arbetstagare. Genom förslaget skapas en ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, vilket är en förutsättning för att uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället.

Förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet har i sig enligt regeringen inneburit ett ökat intresse bland företagen att förbättra tillgängligheten. Ett borttagande av undantaget för företag med färre än tio arbetstagare innebär också att personer med funktionsnedsättning får ett ökat

skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet i det enskilda fallet, med ökad tillgång till rättsmedel och därmed ökade möjligheter till upprättelse.

I flera följdmotioner lyfts frågan om konsekvenser av förslaget fram och att man saknar en konsekvensanalys. Utskottet noterar att regeringen i ett särskilt avsnitt i propositionen tämligen utförligt redovisar sin bedömning av förslagets konsekvenser för företagen. Där framförs att det är svårt att kvantifiera och beräkna de kostnader som kan uppstå eftersom de beror på faktorer såsom förkunskap, kreativitet när det gäller att lösa uppkomna situationer samt omfattningen av kontakter med personer med olika funktionsnedsättningar. Enligt regeringen innebär skälighetsbedömningen att åtgärderna som kan komma i fråga för småföretag är av enkel karaktär. Regeringen anför vidare att det inte har framkommit att förbudet har haft några betungande konsekvenser för de aktörer som omfattas i dag. De administrativa kostnader som kan uppstå kan enligt regeringen främst förväntas uppstå initialt då rutiner och arbetssätt ses över i förhållande till förbudet.

Regeringen anför vidare att åtgärderna som kan komma i fråga redan till stor del omhändertas genom den service som företag generellt och i eget intresse ger sina kunder, vilket enligt regeringen talar för att förändringarna kan väntas bli marginella. I fråga om målsättningen att få fler och växande småföretag framhåller regeringen att kostnadsökningarna för ett nyetablerat företag i vissa fall kan förväntas bli mindre om hänsyn tas till behovet av tillgänglighet redan från början. Regeringen bedömer sammanfattningsvis att förslaget inte påverkar mindre företags utveckling negativt.

När det gäller förslagets konsekvenser för enskilda vill utskottet hänvisa till det som anförts ovan om att det genom förslaget skapas en ökad tillgänglighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Som regeringen framhåller i propositionen innebär förslaget också att personer med funktionsnedsättning får ett ökat skydd i det enskilda fallet.

Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen och finner det angeläget att utan ytterligare dröjsmål få en mer heltäckande lagstiftning på plats för att därigenom uppnå ökad tillgänglighet i samhället. I likhet med regeringen ser utskottet inte att det finns alternativa lösningar för att uppnå syftet att stärka skyddet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet inom området varor och tjänster.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens lagförslag och avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Utvärdering av det utvidgade skyddet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör utvärdera det utvidgade skyddet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet och tillkännager detta för regeringen.

Motionen

Kristdemokraterna yrkar i motion 2017/18:342 av Désirée Pethrus att effekterna av regeringens proposition om ett utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet ska utvärderas. Regeringen bör enligt Kristdemokraterna återkomma till riksdagen med en sådan utvärdering inom tre år.

Utskottets ställningstagande

En viktig del i att skapa effektiva åtgärder och ändamålsenlig lagstiftning generellt sett är att följa upp och utvärdera de reformer som görs på olika områden. Utskottet anser det vara angeläget att, när lagstiftningen varit i kraft en tid, utvärdera det utvidgade skyddet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet, dvs. borttagandet av undantaget för företag med färre än tio anställda som tillhandahåller varor och tjänster till allmänheten. Utvärderingen bör ta sikte på hur lagstiftningen faller ut såväl för de berörda företagen som för de personer lagstiftningen syftar till att skydda. Kristdemokraternas syn på vikten av att utvärdera lagstiftningen delas alltså av utskottet, men att som Kristdemokraterna förespråkar slå fast att en sådan utvärdering ska ske inom tre år är enligt utskottet inte nödvändigt.

Enligt utskottets mening bör regeringen utvärdera det utvidgade skyddet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet i enlighet med det som utskottet anför ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännager för regeringen. Därmed bör motion 2017/18:342 bifallas delvis.

Varaktighetsrekvisitet i skälighetsbedömningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att utreda ett borttagande av det s.k. varaktighetsrekvisitet i skälighetsbedömningen.

Jämför reservation 3 (SD) och det särskilda yttrandet (V).

Motionen

Sverigedemokraterna yrkar i motion 2017/18:358 av Paula Bieler m.fl. att ett borttagande av varaktighetsrekvisitet snarast bör utredas (yrkande 3). Partiet anför att det redan vid lagstiftningens införande var starkt kritiskt till att ett krav på varaktig relation ska vara avgörande för krav på tillgänglighet, eftersom det är svårt att åstadkomma en varaktig relation med ett otillgängligt företag.

Utskottets ställningstagande

Företagens förmåga att vidta tillgänglighetsåtgärder beaktas genom att det i varje enskilt fall ska göras en skälighetsbedömning. De åtgärder för tillgänglighet som kan krävas av en verksamhetsutövare är de som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde samt andra omständigheter av betydelse. Vilka åtgärder som är skäligen får avgöras genom en helhetsbedömning i varje enskilt fall. Som redogjorts för ovan utvecklas innebörden av den s.k. skälighetsbedömningen i propositionen Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering (prop. 2013/14:198 s. 127 f.).

Regeringen anför i den proposition som riksdagen nu har att behandla att den inte ser anledning att i detta sammanhang se över frågan om vilka omständigheter som ska ingå i skälighetsbedömningen. När det gäller just varaktighetsrekvisitet noterar utskottet att regeringen ändå ger en kommentar och där framhåller att detta rekvisit innebär att det i relationer av mer långvarig och personlig karaktär, t.ex. i ett anställningsförhållande, kan finnas anledning att kräva mer i fråga om åtgärder än vad som kan krävas vid en kortvarig och begränsad kontakt mellan en enskild och en verksamhetsutövare. Regeringen betonar att varaktighetsrekvisitet inte bör förstås så att det vid låg varaktighet inte ska krävas några åtgärder, utan att det i stället kan krävas mer åtgärder i de fall då det finns en mer varaktig relation.

I likhet med regeringen anser utskottet att det inte inom ramen för detta ärende finns anledning att se över vilka omständigheter som ska ingå i skälighetsbedömningen och avstyrker därmed Sverigedemokraternas motionsyrkande om att snarast låta utreda ett borttagande av varaktighetsrekvisitet.

Reservationer

1. Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet, punkt 1 (M, C)

av Jessika Roswall (M), Jan Ericson (M), Christian Holm Barenfeld (M), Erik Andersson (M) och Johanna Jönsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

- a) avslår regeringens förslag,
- b) ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:294 av Annika Qarlsso och Fredrik Christensson (båda C) yrkandena 1 och 2 samt

2017/18:307 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M),

bifaller delvis motion

2017/18:358 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt

avslår proposition 2016/17:220.

Ställningstagande

Åtgärder som syftar till att förebygga och motverka diskriminering är grundläggande i en demokrati, och en förbättrad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är en förutsättning för att uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället. Det finns vinster att göra både på individnivå och för samhället i stort.

Tillgängligheten behöver kontinuerligt ses över hos företag och myndigheter, och brister behöver åtgärdas. Vi vill naturligtvis också se en lagstiftning som bidrar till ett tillgängligt samhälle för alla. Till skillnad från utskottet anser vi dock att konsekvensutredningen i propositionen är bristfällig. Storleken på problemet analyseras inte närmare och det presenteras inga fakta som visar i vilken mån ett borttagande av undantaget för små företag verkligen leder till ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Det saknas också en diskussion om det finns andra alternativa lösningar som på ett bättre sätt skulle kunna uppnå syftet till lägre kostnader för företag.

Regeringen påstår att det inte framkommit att förbudet haft några betungande konsekvenser för de aktörer som i dag omfattas av förbudet, men samtidigt saknas i propositionen en närmare analys av lagstiftningens konsekvenser.

Som den aktuella regeln i diskrimineringslagen är utformad är det bedömningar i varje enskilt fall som måste göras innan ett företag kan fatta ett beslut om en åtgärd måste vidtas eller inte. Vägledande praxis saknas, och förarbetena innehåller endast allmänt hållna referenser till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna hos verksamhetsutövaren samt varaktigheten och omfattningen av förhållandet mellan den enskilde och verksamhetsutövaren. Samma svårighet kommer även personer med funktionsnedsättning ställas inför, att bedöma om ett hinder håller sig inom skälighetsrekvisitet eller ej, innan anmälan görs och drivs vidare.

Skälighetsrekvisitet ger förutsättningar för att de krav som ställs ska vara relevanta och befogade, vilket i och för sig är bra. Samtidigt innebär detta rekvisitet en ovisshet och svårighet att förutse var gränsen kommer att dras för vilka anpassningar som kommer att krävas. Små företag är mycket känsliga för den här typen av svårbedömda skyldigheter att vidta åtgärder och de kostnader som det kan medföra om det sedan visar sig att ett beslut var felaktigt. Trots skälighetsbedömningen torde det vara mindre betungande för stora företag att anpassa sig till lagens krav än för små företag eller egenföretagare som ofta har knappa marginaler när det gäller tid och resurser. Rättegångskostnader vid en eventuell process är också en utgift som kan bli betungande.

Vi anser sammantaget att ett borttagande av det aktuella undantaget, utan en föregående konsekvensanalys och analys av om förändringen leder till ökad tillgänglighet, är ansvarslöst då det riskerar att leda till ökade kostnader och försämrade förutsättningar för små företag. Innan en förändring av det här slaget genomförs måste vi känna till vilka konsekvenser det får såväl för företagen och de anställda i dessa som för personer med funktionsnedsättning.

Mot denna bakgrund anser vi att riksdagen bör avslå regeringens proposition och rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den bör göra en konsekvensanalys i enlighet med det vi anfört ovan.

2. Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet, punkt 1 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

- a) avslår regeringens förslag,
- b) ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:358 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
bifaller delvis motionerna

2017/18:294 av Annika Qarlssoon och Fredrik Christensson (båda C) yrkandena 1 och 2 samt
2017/18:307 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) och
avslår proposition 2016/17:220.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna menar att samtliga företag på sikt bör omfattas av det aktuella diskrimineringsförbudet, men anser att undantaget för företag med färre än tio arbetstagare i dagsläget bör kvarstå.

Flera organisationer som företräder arbetsgivarna har i remissbehandlingen av regeringens förslag avstyrkt förslaget. De lyfter fram att bestämmelsen om bristande tillgänglighet är otydlig och svårtolkad och att det därmed blir svårt för företagen att på förhand avgöra vilka tillgänglighetsåtgärder som behöver vidtas. Risker är att detta skulle innebära en ökad ekonomisk risk och administrativ börda för små företag. Även Sveriges advokatsamfund framhåller att det kan bli svårt för den enskilda näringsidkaren att veta vad som gäller för att uppfylla lagens krav. Sveriges advokatsamfund påpekar också att de kostnader som kan uppkomma för att anpassa sig till förslaget är mer betungande för mindre företag och att antalet anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen med efterföljande tvister vid domstol troligen kommer att öka. Detta riskerar att ge enskilda näringsidkare höga rättegångskostnader.

Vi noterar också att regeringen anför att endast rimliga kostnader för anpassningsåtgärder kan komma i fråga. Samtidigt kan vi konstatera att regeringen inte har genomfört någon genomgående utredning för att säkerställa att så är fallet.

Mot denna bakgrund anser vi att riksdagen bör avslå regeringens proposition och rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den bör utreda effekterna för de företag som skulle komma att omfattas av ett borttagande av undantaget. I denna utredning bör regeringen också se över eventuella åtgärder som kan underlätta för företag att göra nödvändiga anpassningar.

3. Varaktighetsrekvisitet i skälighetsbedömningen, punkt 3 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:358 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

En brist som diskuterades redan när lagstiftningen antogs, och som vid beredningen av den nu aktuella propositionen har lyfts fram av några remissinstanser, bl.a. Myndigheten för delaktighet och Synskadades Riksförbund, är det varaktighetsrekvisit som utgör en av delarna i skälighetsbedömningen. Sverigedemokraterna var redan vid lagstiftningens införande starkt kritiska till att ett krav på varaktig relation skulle vara avgörande för krav på tillgänglighet, eftersom det är svårt att åstadkomma en varaktig relation med ett otillgängligt företag.

Till skillnad från utskottet anser vi att regeringen snarast bör utreda varaktighetsrekvisitets effekter och ett borttagande av detta rekvisit.

Särskilt yttrande

Varaktighetsrekvisitet i skälighetsbedömningen, punkt 3 (V)

Ali Esbati (V) anför:

Jag noterar regeringens skrivning i propositionen om att den inte ser anledning att i detta sammanhang se över vilka omständigheter som ska ingå i skälighetsbedömningen. När det gäller varaktighet som en del av skälighetsbedömningen hade Vänsterpartiet förslag om att detta rekvisit skulle utgå i behandlingen av propositionen Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering (prop. 2013/14:198).

Vänsterpartiet har inte ändrat ståndpunkt i de frågor som partiet tog upp i samband med behandlingen av den nämnda propositionen. Det är viktigt att näringsidkare försöker tänka sig in i situationen för människor med olika slags funktionsnedsättningar och gör vad de kan och det som är skäligen för att verksamheten ska vara tillgänglig. Detta är grundläggande i arbetet för att skapa ett tillgängligt samhälle, att inte bara åtgärda problem när de har uppstått och eventuellt uppmärksammas. Detta är en aspekt av lagen som regeringen enligt min mening inte tillräckligt har uppmärksammat, men eftersom syftet med den nu aktuella propositionen får anses vara begränsat till att utvidga förbudet till att omfatta även mindre företag har Vänsterpartiet inte skrivit någon följdmotion om den s.k. skälighetsbedömningen. Jag avser däremot att återkomma till frågan i annat lämpligt sammanhang.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:220 Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i diskrimineringslagen (2008:567).

Följdmotionerna

2017/18:294 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (båda C):

1. Riksdagen avslår proposition 2016/17:220 Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera vilka konsekvenser ett utvidgat skydd mot diskriminering skulle få för företag med färre än tio anställda och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:307 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

Riksdagen avslår proposition 2016/17:220 Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

2017/18:342 av Désirée Pethrus (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera effekterna av proposition 2016/17:220 Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:358 av Paula Bieler m.fl. (SD):

1. Riksdagen avslår proposition 2016/17:220 Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda effekter av att låta mindre företag omfattas av lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett borttagande av varaktighetsrekvisitet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
diskrimineringslagen (2008:567)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 12 c § diskrimineringslagen (2008:567) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2 kap.**
12 c §¹

Förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet i 12 § första stycket 1 gäller inte

<p>1. i fråga om bostäder,
2. för privatpersoner,
3. för företag som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare, och
4. om det i fråga om tillhandahållande av varor och tjänster krävs åtgärder i fråga om fastigheter och byggnadsverk som går utöver de krav på tillgänglighet och användbarhet som har ställts i bygglov eller startbesked för den aktuella fastigheten eller byggnadsverket enligt plan- och bygglagen (2010:900) eller äldre motsvarande bestämmelser och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.</p> | <p>2. för privatpersoner, och
3. om det i fråga om tillhandahållande av varor och tjänster krävs åtgärder i fråga om fastigheter och byggnadsverk som går utöver de krav på tillgänglighet och användbarhet som har ställts i bygglov eller startbesked för den aktuella fastigheten eller byggnadsverket enligt plan- och bygglagen (2010:900) eller äldre motsvarande bestämmelser och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.</p> |
|---|--|

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2018.

¹ Senaste lydelse 2014:958.